

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Վեցամսեայ 6 «

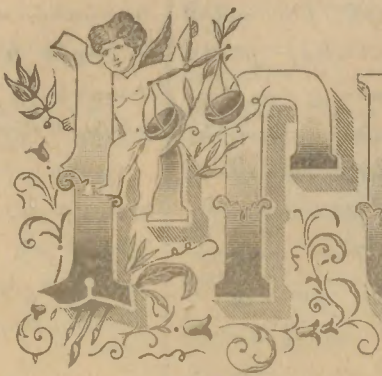
ԱՐՏԱՍՏԱՆՈՒՆ
2 րիւ միկ ծրու ուղ)
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամսեայ 7 «

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 ար.
Վեցամսեայ 1.50 »

4 Ա. Ն. ԽԻԿ

Մանուցման տար
20 ամսիս

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՈՒՅԵԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rev Pere G. Kalemkarian Michitar
te ngasce N 4 Vienne

ՀԱՍՏԻ

VARNA

Редация
на ВѢСТНИКЪ
„Иравункъ“
ВАРНА (България)

Գրութիւնք
չեն տրուիր

ԿՈՉ ՍԸ ՎԱՌՆԱՅԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒՆ

Սա վերջին աստիճանն է պէտք է խոստովանել թէ վառնայի հասարակութիւնը գործնական ու փայլուն ապացոյցը կուտայ իր թափառախարական զգացումներուն:

Հաճի բաւազայէն սկսեալ մինչեւ Տօլմա-պաղլէ, բոլոր թափառախարակները, մինչեւ իսկ անոնք որոնց ձեռքներն ճեղքուածքէն երկ նակամարին պատկան տառերը կը գրառուին աշխան տառերով օգտով, կը լեցունին բազմութեամբ մը. ուրուն նմանը շատ քիչ անգամ տեսնուած է անցեալ տարիներ:

Թէ անոնք որ ամենէն չքեղ երկայնքներու մէջ անգամ յօրանելու տիրական մարմնէն բռնուած մերթ թեւեռներն ու մերթ թեւեռներն չգաճորէն կը տարածեն հոս ու հոն, և թէ անոնք որ ընդհակառակը բաւական ներառեցած ճշգրիտ տեղ ցոյց կուտան ինքզինքներն, հաւատարմութեամբ կուգան կը լեցունին այդ սրահները:

Ամեն դասակարգ անպայման, իր ներկայացուցիչը կուենայ. հաւուտը, աղքատը և մինչեւ իսկ քարտիք վաշխառուն՝ նշանակելի թափով մը կը մարմնակցին անգիտակից ծափին, զոր երբեմն ժողովուրդին տանձը անուանած էր սիրուն տղայ մը:

Վերջապէս պէտք է ըսել թէ գերասանները երբեք պատճառ չեն ունենար դժգոհելու այս տարի: Արեւստաղէս թէ սկսնակ, անոնք առատապէս կը վայելեն գործնական քաջայարմարք բազմութիւ յաճախորդներու, զոր ցուէ ըսել թէ իրենք կրթեցին իպիշեան անորակելի ճաշակով մը: Կը յիշենք այս կէտը անցողակի, բմբերաններու համար միայն այն դերասանները, որոնք ժողովուրդին ճաշակէն զանգատելու և այդ գանգատները արդար իրի պէս կըլիցնելու ողորմելի արմատութիւնը կուենան երբեմն:

Եւ սակայն՝ այս տեղ, մաքուր ինքնազատել չէ վառնայ կանգ:

նուաճ բեմը. անիկա իր բոլոր թերութիւններովը մեկտեղ, պրզտիկ թէ միւս, օգտակար գեր մը ունի ժողովուրդը ազնուացնելու գործին մէջ:

Միայն թէ երբ կը հաշուեմ որ հասարակութեան այս նշանակելի քաջայարմարութեանը արժանացող դերասանական ստուարութիւ խումբին մէկ կարեւոր մասը հայ է, իրաւամբ կուգամ տեսնել իրենց սրտին մէջ՝ հայու կակիճը և իրենց աչքին մէջ՝ ալ՝ հայու արցունքը:

Նոր գոյժեր կը հասնին ահա: Սեւ օրեր. սուգի օրեր:

Նորէն կուգան անոնք՝ եթէ երբեք օր մը պակասմէն՝ մեր ցաւաւոր չայրենիքին երկինքը մը թափելու այն սեւ ու գերեզմանային ամպերով, զոր Սուլթան համիտ միայն գիտէ փոթորկել ու արիւնանձրեւ տեղացնել հրէշորէն:

Տաւրիկի երկնադրացի սարսուռն՝ ինչպէս նաեւ Տարօնի զբաղաւորման գաշտերուն վրայ նստելն կակի տղան ճապարհներու պաշտօնական հանգիստագրութիւնը: Որդեկորոյս մայրերու հառաչանքները նորէն կը բարձրանան ժառանգած Գահի մը ստորտը և հայրակորոյս դժբաղդ գոռնուկներու կողկողազին մայրերը նորէն կը ծանձրացունեն գերագոյն Գլխութեան զրահապատ լսելիքները:

Այլ աւաղ, ժառը՝ ժայռ կը մնայ և լսելիքները՝ խուլ... Ու վարը, Ալահի չուք կը շարունակեն իր նախնիները, ժառանգորդ ընկող մեր ցիզը՝ ամառացած արիւնտ ու երակներու և անոնց մէջ յուսահատութիւն լողացող անհատներու սրբերու:

Որբեր, որ չունենան տեղ մը՝ իրենց գլուխը հանգչիցնելու, պատու մը չոր հաց՝ իրենց դարձակ ստամոքսը խաբելու և կտոր մը ցնցատի իրենց գիրկ մարմինը պատարհելու համար վերահաս ցորտէն:

Անոնք, հոն՝ աստուածաշէնի սարալանջներուն վրայ հովիւր զբնուած գառնուկներու պէս կը մայրեն լողազին, տեսնելով ցայտումը իրենց ծնողաց կարմիր արիւններ:

բուն, որոնք գաղտնի ժայռերն անգամ կը ծակեն, տառնց սակայն կարենալ վրդովելու Գերագոյն Հակին խիզը...

Այսպէս երկինքէն լեռած ու անոր ստորիկէ շուքէն պատուհասուած՝ մերկ, անօթի, ծարաւ ու անտէրունջ այդ հրէշտականման մանուկներն են ահաւասիկ այսօրուան տաւրին գիցազնիկները, որոնք կը լեցունեն՝ Աստուծոյ դրախտ նշանակուած և անոր չուքէն դժոխքի վերածուած հէք հայաստանը, ծայրէ ծայր...

Դերասաններ:

Անիկ սարաւաղի, աւելի սրտաճրմիկ չէք գտներ այս ողբերգութիւնը, բան ինչ որ դուք կը ներկայացնէք բեմին վրայ:

Ծովէ ու գործնական քաջայարմարէ յափուցած ձեր այն ժամանցի վարկեաններուն մէջ, զոր թափառախարակ հասարակութեան մը շնորհիւ այնքան արգելադրուած կը անցունէք, չէք յիշեր Մասիսի ստորտը անօթի թեւեռն ու առաջող ձեր գաւառները ու առաջադէմ, խնդրանք չը գոռաւ ձեր շարժանքներուն վրայ:

Եւ վստահ եմ, որ կը յիշէք և ամեն անգամ որ թշուառութիւն մը կը ներկայացնէք, մեծ լուսնուով կը յիշէք աղետներուն էն սոսկաղին ու կուրք գառնուկն ու թէ բեմական շինծու յոյսով, ալ իրական արցունքներով:

Օ՛ն արեմն, որբերը ձեզ կը նային:

Անոնք ձեռք կերկնցնեն ձեզի ու պատու մը հաց կը մուրան պաղաւտագին: Դուք՝ իբր գերասան, աւելի լուս կըմբռնէք այդ սիրտ ծակող մուրացկանութեան նշանակութիւնը, քան մեր բոլոր հարուստները, որոնք քիչ բացառութեամբ՝ հեշտանքներու աշխարհէն չեն ուղեր իջնել աղէտին վայրը և դարձան մը մատուցանել կամովին:

Գերասաններ:

Մայրաք, որ Որբ խաւով ձեզի կոչ ընէ. անիկա՝ չը գիտեմ ինչու, բայց ինչու, անցած տարի ու թերացաւ ձեզի գիմելու:

իր նուիրական պարտականութեանը մէջ: Ամենուան է տունը, ուր սեւ ոճիւրը մտած է որբացնել մեր գաւառները:

Ամառ անգամ մը գոնէ յիշեցէք այդ որբերը, իրենց ինպատու երկայնքներ սարքելով. քայք երբեք վարձք չառնելու պայմանաւ. անմեղ շրթներէ ձեզի ձոնուելիք չընորհակալութեանց օրհներգութիւնները բաւական համարեցէք:

Ահաւասիկ կոչը. զոր կընեմ ձեզ հրապարակաւ, վստահ ըլլալով որ ձերմ ընդունելութիւն պիտի գտնէ անիկա ձեր շրջանակէն: Կ'ապաստեք:

ԴԵՍ ՈՒՂԵՆ

ՆԱՍԱԿ ԱՆԳՆԱՅԵՆ

Ասկէ մի քանի շաբաթներ յառաջ հրատարակուեցաւ մեծանշակ Պ. Լինչի Իրաւիկ եւ Սթիւիսի եւ Արմէնիս անուամբ ընդարձակ, պատկերազարդ, երկու հատորի բաժանուած փառաւոր գիրքը. ժամանակէ մը ի վեր Անգլիական արեւելահայկ մամուլը լուրջ երկայնապատու յօդուածներով զայն մանրամասնօրէն կուսումնասիրէր ու մեծ գովասանք կը խօսէր այդ եղանական հատորներու մասին, որոնց մէջ Հայաստանը եւ Հայր մանրամասնաբար ուսումնասիրուած ու մէջ մալ հանրութեան ու շաղկապեան արժանի դարձած էին: Չեղաւ Բրիտանական եւ բեւելի թերթ մը որ զայն չուսումնասիրէր ու չգրուատէր, ու ամենիքին յաջորդական կերպէ իրենց հասուն գաղափարները հրապարակեցին ստատապէս, ու հայութիւնը բարձրադժարաւ մէջ մալ անպարագիծ գովասանքներու շարք մ'ընդունեց, իբր ըստ բաւականին զարգացած եւ իւր գրագի ժողովուրդներուն վրայ յայտնի առաւելութեամբ օժտուած ազգ մը: Կարժէ որ «Իրաւունք» յարգելի ընթերցողներուն ծանօթացնէք Հայ յոյս նկատմամբ այն նպատաւոր կայծիքները որոնք վերջին աստիճանայայտուեցան անգլիական մամուլին մէջ:

Սեքթորիս կըսէ:

«Պ. Լինչի Հայաստանի վրայ իր ըստ ընծայած շքեղ ու հայկապ հատորները կը հաստատեն որ երբ Հաւաւ Ափրիկիան խոսովութեանց վեբը մը տրուի, Ասիական Թուրքիոյ խնդիրը ձեռք պիտի առնուի Եւրոպոյ կողմէն»: Եւ անօրինակ բազում կտոր:

հայ որդիներն ու մանկանքն եւ պատրաստեալով զանոնք Հայաստանին ապագայ արդիւնաւոր մշակներ :

Մեր անմիջական պարտականութիւնն է ներկայիս մէջ բացատրել ժողովրդին մեր ճշմարիտ նպատակը . սորվեցնել անոր մեր պահանջներուն չափաւոր ու գոյժնաւոր ծրագիրը . այն ծրագիրը , որ ազգային զարգացման ու յառաջդիմութեան ճշմարիտ ու նոր Ուղին ներկայացնէ : Յեղափոխութիւնը պայթելով շատ վաղ անհաս , կեդրոնաւորյալ զօրութիւն մը եղաւ , որ քայքայեց ու ցրուեց արդէն դատարկ Հայաստանը , որուն հաստիկը արդար նոյն իսկ անկախութիւն խոտանաւոր : Չը դողդանք ու չը վարանինք քաղել նոր ուղիէ մը , որ զուգէ զանդադ , բայց վստահօրէն ու անվտանգ կը հասցնէ զմեզ մեր նպատակին , որ նոյնը կը մնայ միշտ եւ այս անգամ մեր ջանքը կ'ընենք է , ընդհանուր հայուն եւ ոչ մասնակի : Կուսակցութիւնն բաւեալուն անգամ տեղը չը պէտք է մնայ այլ եւս . զայն պէտք է վերածննդ իր լայն նոր-շանակութեամբ եւ ձգտութիւնը պիտի ըլլայ մեր միտքի մէջ : Վասն զի Ազգութիւնն է այսօր վտանգի մէջ , կորստեան վնասը քով : Մեր ջանքերը պիտի կայանան ոչ միայն վերանորոգել Հայաստանը , այլ եւ անոր համար պահպանել այն ամենամեծը ու խելացի տարրը , որ յեղափոխութեան կեդրոնաւորյալ ուժով ցրուեցաւ . ոչ-խարհի երեսին եւ որուն համար կորուստեան վտանգն աւելի անմիջական է :

Մեր նպատակին հասնելու համար , մեր Նոր Ուղին հաւանորոշեալն ու նախապահութեամբ ուղիսն է :

Ստոյգ է թէ այս ուղին ամենէն ծանրն է ու ամենէն տաժանելին . վասն զի շատ քիչ փոփոխութիւնն է ու չը բաշխեն շուտ մը հերոսի ուժուցիկ անդամներ , բայց ճշմարիտն է ու միակը : Այժմէն կը տեսնուի շատերուն զէմքի ծամածուրքը , քարկու-թիւններն ու շատ մը ազնիւ սրտե-րու ալ յուսահատական բացազանչու-թիւնները — «Տէ , նորէն ետ պիտի երթանք» : Ո՛չ , ո՛չ , ազնիւ եղբայ-ներս . ԵՏ ԳԱՅԱՆՔ ԷՆԻՔ , ՈՒ ՀԻՄԱՆՈՐԷՆ ՍՈՍԱՋ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆԻ :

Նոյն իսկ յանուն ռազմագիտութեան խորամանկութիւնները , աշխարհու-թիւններն ու աշուէտական մեծելու-թիւնները հարազատ զէնքեր են աւա-րին համար : Ինչքան պիտի սխալին անոնք որ կը կարծեն թէ Ազգը կըր-ցաւ ոտքի ելլել քանի մը կարմիր թերթերու կամ թուցիկներու շուն-չին տակ տասը տարւոյն միջոցին : Այդ մեր մրջնային զիտարութիւնն անգամ արդիւնքէ էր ընդհանուր Ազ-գին մեկ դասու մտաւորական ու զնն-սեալական նախապահութեամբ : Ե-թէ տասն եւ հինգ տարւոյն մէջ յե-ղափոխական կուսակցութիւններն ու անհատները արցան հաւաքել , համա-գելով ու սպաննելով , 150000 ֆը-րանքի չափ դուրս մը , ու չը կըր-ցան . չուզեցին , ու չէին կրնար զը-կի հազար (1000) հրացան ու տասը հազար փամփուշտ , զոնք սակայն քաղաքացիին ու պիղաղիին քով ազ-գային հարստութիւն մը , որ բանա-կի մը կանխապատրաստութիւնը կըր-նար ներկայացնել , բայց երբ որ այսօր երկիր դառնանք , այլ եւս գիւ-ղացին չէ որ մեզ հաց կրնայ բերել անտառներուն մէջ ու ժայռերուն խո-ռոջը , այլ պէտք է որ զէնքի հետ մենք տանինք իրեն ուսուցող հաց , եթէ ուզէր մերձեցնուի մեզ : Եւ , ուր է այն յեղափոխական հերոսը , որ վստահեցնէր ինձ առ նուազն հինգ միլիոն ֆրանքի անմիջական դուրս-բերում , որպէս զի կարենայինք պատ-րաստել հազարական հողի կորած մէկ անկիւնը քանի մը հազար կամուրի հնգամսեայ զիտարութիւն մը , պայ-մանագիր կնքելով սակայն կանխա-պէս՝ արդէնք ձեռք բերել , միացած հայուն բնաջնջումը . . . :

Ա.Գ.ԱՍԻ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարք Օրմանեանի սրունքին վրայ յիշիքեկէի նմանող պա-լար մը ելած ըլլա ով երկու շա-բաթէ ի վեր Պատրիարքարան չի յաճարեր , Պատրիարքին բացա-կայութեան պատճառաւ ժողովու-

կաններն ալ ժողովի չեն երթար . հետեւեալ տնորինութեան կորստ կարգ մը խնդիրներ երեսի վրայ կը մնան :

— Իրաւեով մը արտօնուած է Գարակէօզեան Ուրանցը Սկիւ-տար շինել , Գոյֆային Պողը ը-սուած գետին վրայ , Շէնքին հա-մար 5000 ոսկի պիտի ծախսուի , իսկ միացած 15000 ոսկին կալուա-ծի պիտի յատկանայ :

— Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտ-րութեանը համար Կ. Պոլսոյ պատ-րիարքարանի կողմէ զրկուած պա-տուիրակը Տ. Սահակ Եպիս. Խա-պայեան արգէն Երուսաղէմէն մեկ-նած ըլլալով Առանտ հասած է , ուր ազգայնոց եւ կառավարական պաշտօնէից կողմէ ըստ պատշա-ճի ընդունուած է : Բայց ինչպէս կը հաւատաստի , կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ իր կատարելիք դերը պարզ ձեւակերպութիւն մը պիտի ըլլայ . զխառր դերը Դը-րան ներկայացուցիչին ձեռքն է կըսուի . իսկ ընտրելեաց ցանկը քանի մը չիք եպիսկոպոսներու սեւ անուններով ծեփուած է :

— Կարո՞յ գաւառական ժողո-վը վիճակին առջնորդ ընտրած է Տ. Զաւէն Ծ . վարդապետը , որ քանի մը տարիէ ի վեր նոյն վիճակին առաջ . տեղապահ էր :

— Մշոյ նորընտիր Պատր . փո-խանորդ Տ. Խոսրով Ծ . վարդա-պետը Պոլիսէն իր պաշտօնատեղին մեկնած է , խողխողուած հայերուն «հողոց» ըսելու :

— Վենետիկի Ս. Դոդարու վան-քին մէջ սեպտ. Տին եւ Ծրն տեղի ունեցած է Միսիթար Աբրահայ Երկհարիւրամեակը . Հանգէսին ներկայ գտնուած են վենետիկի կառավարիչը ու քաղաքագետը , հիւպատոսներ , համալսարանաց բը-րօքնասրներ եւ Բարիզի , Մանչէս-տըրի հայ գաղթականաց ներկա-

թերի հայ գաղթականաց ներկա-յացուցիչները , որոնց զուտը կը գտնուէր Գեր . Տ. Գէորգ եպիսկ . Իսթիւնեան իբր ներկայացուցիչ վեհ . Կաթողիկոսին . Հանգէսը բացած է Հայ-Հռոմէական Պատ-րիարքի փոխանորդ Բուպեան ե-պիս . Եւսիս Աբրահայր իգնա-տիս Կիւրեղեան ներկաներուն չը-նորհակալութիւն յայտնիք է . ինչ-պէս նաեւ նամակաւ եւ հեռագրով մասնակցողներուն , յետոյ Գեր . Իսթիւնեան չնորհաւորութիւն յայտնիք եւ ողջագործներ է Աբ-րահայր հետ . Ասոր յաջորդեր են կարգ մը անտնտրաններ հայ եւ օտարագրի . Երաժշտական խումբը ընտիր կտորներ երգեր է :

Վիէնայի Սիսիթարեան Միա-բանութիւնը եւ նոյն առթիւ չը-քեղ հանգէսներ կատարած է : Աւստրիոյ կայսրը իր քարտուղա-րին միջոցաւ այս յոբելեանին առ-թիւ յայտնուած երախտագիտա-կան գագաթան համար յատուկ շը-նորհակալութիւն յայտնիք է Այ-տընեան Գերապայծառին : Թա-փորին մասնակցած է վիէնայի կարգիւնալ Տ. Շնայոր :

— Պոլսոյ Բանկալիթի Միսի-թարեանք տեղեւոյ կիւրակէ օր (9 սեպտ.) կատարեցին մեծանուն Աբրահայր 200 ամեակը : Այս առ-թիւ ի ներկայութեան մեր պատ-րիարքարանի ներկայացուցիչնե-րուն , որոնք մասնաւոր հրաւեր ընդունած էին , տոնհանաւորած է Ներսէս փոփոխական անունով Պա-պէն տեղի պապական վարդապետ մը , որ ամբողջ հայութիւնը պա-պականութեան հրաւիրելու գաւհ կուլիւնը ունեցած է : Այդ վար-դապետը Տիար Ռէյէնոս Պէրպէր-եանի նախկին սաներէ մին է ե-զեր : Անոր այս կուպիտատեանաւս-տութիւնը եւ Ազգ . Եկեղեցւոյ

ԹԵՐԹՈՆ «ԻՐԱՆԻՆԻՔ»Ի (16)

ԳՆՈՒՆԻ

(ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵՍՆՔԷ)

— Ընդհակառակը մեծ օգուտներն ունի , ընդհա-տեց Արտաշէս Անդրէասեան . միայն թէ չեմ կար-ծեր որ մեր առաջադիւն ընդունուի , որովհետեւ , լրացած նայելով , իրենք ալ մօտեցա ցոյց մը ընե-լու կը պատրաստուին :

— Ինչու կըսէք . . . ինչ տեսակ ցոյց պիտի ընեն . գոչեց Գիւնին :

— Յայտնի չէ . . .

— Աղետալի բան է , միմեջեց Գիւնին . եթէ անոնք ատանի ցոյց մը կատարելու ըլլան մեր ցոյ-ցէն առաջ , ա՛ն առնել իզուր պիտի երթան մեր բոլոր պատրաստութիւնները :

— Իրա՛ն է , մենք ալ հնչակեան Օրբորդէ մը լը-սեցինք , մէջը մտաւ մանկամարդ աղջիկներէն մին :

Սարտալի էր այս եղեւթութիւնը : Գիւնին անհանգիստ կերպով չորս զին նայեցաւ :

Իրիկուան զէմ բաժնուեցան իրարմէ խորին տրամուլեամբ մը լիցուած :

Արդղջ վիցը ժամ խորհրդակցութիւններ կա-տարեցին , բայց չկրցան միջոց մը գտնել հասկնա-լու համար օր առաջ՝ այդ ցոյցը :

Դ.

1896 Օգոստոս ամսուն սկիզբներն էր :

«Դրօշակ»ի համակիրները մեծ գործունէութեան մէջ էին ամենուրեք : Սոյլթաններու մայրաքա-ղաքը զարուսելի գրութեան մը մէջ կը խորո-սուէր :

— Գոյլի բոլոր արուարձաններու մէջ չարա-գուշակ լուրը տարածուած էր օրեր առաջ .

— Տո՛ւց պիտի ըլլայ , կը բացազանչէր ժողո-վուրդը :

Արդարեւ , հասարակութեան երկիւղը անտեղի չէր , որովհետեւ ամենէն զարհուրելի նիւթերը տե-սած էին իրենց աչքով եւ շատին ալ գիտէին ա-նոնց ուր պահուիլը :

Բայց Մայրաքաղաքի արուարձաններու մէջ ամենէն աւելի Սամաթիան էր որ անհղ ուժ մը կը պատրաստէր : Հոն երիտասարդութիւնը կենդանի էր , ողիւ որուած էր , մէկ իտքով իր ամբողջ գե-րին մէջ կը գտնուէր :

Հոն աւելորդ չենք համարել մասնաւոր ընկու-ա՛յն կանխամտածուած յատակագիծը , զոր Գիւնին ներկայացուց իր խումբին , որուն «Ձոն» անունը տուած էր ինքը : Յատակագիծը ռազմական տեսա-կէտով ամեն պայմաններ ունէր :

Սամաթիա շրջապատուած էր թրքական խուժ-դու թաղերով՝ թէ՛ արաւելքէն , թէ՛ արեւմուտ-քէն , թէ՛ հիւսիսէն եւ թէ՛ հարաւէն : Այս արտա-կարգ պարսկային մէջ , «ռազմական յատակագիծը տասնեակու ճիւղերու բաժնուած էր : Այդ ճիւղերն արուարձանին սիրտը կը բռնէին , ձեւացնելով

այնպիսի դիրքեր , որոնք պիտի կրնային ծառայել թէ յարձակողականերու եւ թէ պահպանողական-ներու համար :

Արդ , երբ յարձակողական փռւմբերը դուրս գային իրենց դիրքերէն , առաջին նշանը պիտի տրուէր հիւսիսային դիրքը գրաւող խումբէն , որ կը գտնուէր Բօճա-Մուստաֆա սանող մեծ ճամբուն վրայ : Այս խումբին յանձնուած էր Բօճա Մուս-տաֆա թաղէն խուժող թուրքերուն զէմ հարկ ե-ղած պաշապանութեան գործն ու : Ժիշդ , նոյն ուղղութեան վրայ ղէպի Ուզունճա օվա տարածող թաղերուն պահպանութիւնն ալ կը մնար երեք կա-րեւոր խումբերու ձեռքը , որոնք ի հարկին պիտի զիմարէին զօրանոցէն եկող զինուորներուն ըն-թացքին՝ թէ՛ ամբարով եւ թէ՛ զէնքերով : Հիւս-սիսային դիրքը ամրանալով , թշնամիին պատնէչի մը հանդէպ պիտի գտնուէր : Գալով հարստեղծի ամբարթեան , որոնք արդէն սպառնալուած էին վարժարանի եւ մանաւանդ Սուբու Մանասթրի վրայ կառուցուած մէկ երկու գրքերու շնորհիւ , յանձնուած էին երկու կարող հրամանատար-ներու : Ասոնք ալ ի հարկին պիտի կարենային գրաւել զօրանոցն ու Բարապիպէտի կողմէն խու-ժող զինուորական շղթան : Այսպէս ամբողջ Սա-մաթիա անհղ պատնէչներու մէջ կառուէր :

Այս էր «ռազմական յատակագիծը» կոչուածը զոր Գիւնին կեդրոնական Կօմիտէին ներկայա-ցուց՝ իր խումբին հաւանութիւնն առնելով :

(Շարունակելի)

դէմ ըրած անտեղի ակնարկու-
թիւնները Պէրպէրեան լսելով,
խորապէս վշտացելու ու հրապարա-
կաւ մերժեց է ընդունել իր յորհել
եանին առթիւ յիշեալ Ներսէս
վարդապետի ըրած 50 լիւրայի
նուէրը եւ անոր անունը նուիրու-
տուաց ցանկէն ջնջել տուեր է:

— Սուլթանը սանիէի աստիճան
տուեր է ֆառնիկ էֆ. Կիւլպէնկ-
եանի, քնահատելով անոր Օսմ-
վաճառականութեան մատուցած
ծառայութիւնները: Առանց այդ
աստիճանին Կիւլպէնկեան աւելի
բարձր էր յաջա իւր ազգակիցնե-
րուն:

— Պատրիարքին եղբայրը՝ Տօք-
ղոմիտաս Օրմանեան Սուլթանի
պալատական բժիշկներու շարքին
մէջ ընդունուեր է:

— Հայ թատերաբեմի էն Կարե-
ւոր զարգերէ մին, դերասանապետ
Տիար Թ. Ֆառուխանեան, ընդ եր-
կար հիւանդութենէ և աղքատու-
թենէ տառապելէ վերջ, անցեալ
օր Աղէքսանդրիոյ հիւանդանոցին
մէջ իր մահկանացուն կրեած է:
Մեր խորին վշտակցութիւնը Տի-
կին Պայծառ Ֆասուլեանի:

ՁԵԿՈՅՑ

Ցարդ բաժնեգին չվճարող բա-
ժանորդներէ կը խնդրուի որ փու-
թան իրենց պարտքը հատուցանելու
հակառակ պարագային պիտի
դադրեցնենք թերթին առաքումը
այնպիսիներու որոնք ինն ամիսէ
ի վեր դրամ չեն վճարած:

Իսկ անոնք որ մեր հետ հինէն
ալ հաշիւ ունին, իբրեւ բաժա-
նորդ կամ գործակատար, և թէ
մինչեւ ներկայ ամսոյ վերջը չի
փութան հաշիւներն մաքրել, զի-
րենք ստոր խաբեքաներ նկատե-
լով, հրապարակաւ պիտի նշաւա-
կենք:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ
ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԲԻԱ

Սթանպուլտան թանա եազըւմը
տըր. «Ալթը հաֆթապան պէրու
Սասունտան թափախալը հափա-
տիս եօզ տըր: Մահէլի մէջքիւրը
իհաթէ իթմէք իշիւն 40 թապուր
ուպէր եօլանմը տըր. օրատա
Քիւրտէր տէհէթլի վահշիլիկէր
իհրա իթմիշէր. թահթը մուհա-
սէրէյէ տըրմը տըր:

«Պիւր շահէալթա կէօրէ, ճու-
լամերկ նիստորիլէրի, Աճէմիս
թան սինօրընա եազըն ըսեանա
գալգըշմըլար»:

— Բէսմի թիւրք մէկպալարտան
տուլուլտըղընա մուխալիֆ օլա-
րազ, Ֆրանսըզ թապատար Մ.
Թիւպինինին մաթլուպը մէսէլէ-
սինին հալլը Ֆրանսա հիւքիւմէ-
թինտէն գապուլ օլընմամըլ:

— Գարատաղ Բրէնսինին վարօ.

րը մախսուսը Սթօրէպէթ նամ
թիւրք շէհրին եազընըտան կէշ-
մէքտէ իքէն, 20 քիշի թարա-
ֆրնտան իւղէրինէ սիւահ աթըլ-
մըլ: Գարատաղ հիւքիւմէթի պու-
մինտաիպէթսիզ հարաքէթի պոն-
տէրասընըն հայսիյէթինէ թօգան-
մըլ տտտ իտէրէք, Պոպը Ալիյէ
չէտիտէն բօլթէսթ իթմիշ տիւր:

— Մըսըր խտիվի Ապպաս Հիւ-
մի բուշ: չարշանպա կիւնի Սթան-
պօլտան էլ Մանրուսա վարօրը
իլէ Մըսրա հարէքէթ իթմիշ
տիւր:

— Սաարազամ խալիլ Բիֆաթ
բաշա խասթալըղընտան սըհէթ
պօլմուշ օլուպ, չարշանպա կի-
նիւ Պոպը Ալիյէ կիթմէյէ պաշ-
լամըլ տըր:

— Շու կիւնլէրտէ թիւրք ազ-
աիսլարըն ֆիյալթը էնմիշ տիւր:
չըմէնտըֆէր թահվիլաթը պիւր գաշ
սէնէտէն պէրու 100 ֆրանքտան
ուշաղը հիշ տիւշմէմիշ իքէն, պու-
հաֆթա 984/2 ֆրանք տըր. քէ
զա տիկէր ազսիսլար պու նիս-
պէթլէ թէնէզզիւլ պուլմըլ տըր:
Թիւրք թահվիլաթըն պու տէ
րէճէ տիւշմէսի թիւրքիտանըն իս-
թիգալըլ էն գարիպ միւշէվիլէշ
օլտըղըն տէլալէթ իտէր:

ՅԻՐԱՆՍԱ

Պուկար խարիճիյէ նազրը Մ.
Տանէվ պիւր գաշ կիւն Բարիգտէ
պուլընուպ, խարիճիյէ նազրը Մ.
Տէլգուտէ իլէ, սեպտ. 10տա,
ուզուն պիւր միւլազաթտա պու-
լընմըլ տըր:

— Չար Գօնթիւնեք սէրալընտա
պիւլթիւն պիւր կիւն Մ. Լուպէ վէ
ֆրանսա վիւքէլաթը իլէ տիւր ու
ամիգ միւլազաթթալարտա պուլընմըլ
օլուպ, մէվլուի պահալարը սըրը
սազլանմըլ տըր: Ֆէրտաթը կիւ-
նիւ, ճուճա Էրթէսի, Չար վէ Չա-
րիշա վէ վիւքէլա Պէթընիէ կի-
տալ, մէվլուի օլտա 140,000
քիշիտէն իպարէթ ֆրանսըզ օր
տաւսընըն մանէվրալարընը թէճա-
շա իթտիլէր: Չար օրտալըն թէշ-
քիլաթ վէ թալիմէրինտէն բէք
մէմնուն գալուպ, գօմանտան ժէ-
նէրալ Պրիւմէնի թազիմիլէ սէ-
լամալտը:

Պիւ խիւրէ 500 քիշի իշիւն
սօֆրա վէրիլտի. Չար վէ Մ. Լու-
պէ իտարէի ազտահ իթտիլէր:
Պրալթո նէտալարը թէքրար օլըն-
տը: Բուս վէ Ֆրանսըզ բէճալը
հիւքիւմալարը շէրիֆինէ տէ-
ֆաթլէ թօգալար իտուպ, պատէ-
լէր նաշ էլլէտիլէր:

Չար վէ Չարիճա բէսիմէրինի
Մ. Տէլգուտէյէ իհտա իթմիշէր:

— Չար վէ Չարիցա Ֆրանստան
միւլաթաթէթլէ, Բիլ թարիգի ի
լէ Սթալալա կիթմիշէր տիւր:
խարիճիյէ նազրը Գօնթ լամա-
տօրֆ Պէրլին թարիգի իլէ Բէ-
թէրապուրկա եթիլմիշ տիւր:

ԿԻՐԻՏ

Բրէնս Եօրկի Գօթէնհակա կիթ-
միշ օլուպ, ինկիլիզ գրալը իլէ
կէօրիւշմիշ տիւր: Գրալ Լօնտա-
լա միւլթէվէտէիհէն հարէքէթ իթ-
միշ: Բրէնս Եօրկի պիւր հաֆթա
գալտար Գօթէնհակա գապուլ,
պիւլալթէր Բարիգէ, Լօնտալա վէ
Բօմալա կիտէճէք տիւր: Բրէնսիւն
չու սըրա Էվրոսա բաթախալա-
րըն կէզուպ, հիւքիւմալարը ի-
լէ կէօրիւշմէսի էհէմմիլէթտէն
խալի օլմալաճաղը կիպի, Կիւրիտ-
լիլէրին աբզու ու գարարը իւզըն՝
Եօնանիստան իլէ պիւրէշմէք մէ-
սէլէսի իլէ ուզրաշաղըր մէքնուն
տըր:

ԹՐԱՆՍԿԱՆԱԼ

Ինկիլզ կաղէթալարը Թրանս-
վալտան թէլէկրաֆէր նէշր ի-
տուպ, ինկիլզլէրին օրտաա հալի
բաք աղըր կէօսթէրմէրու տիւր
լէր: Պօնը գօմանտալար պէօլիկ
ամէլիյաթտա պուլընմըլ տըր:
Սօն հափաթիսթա կէօրէ, Պօնը-
լէրին Գէրթաթէն հիւճու իտէ-
ճէլլէրինտէն գօրգուլիօր:

Պու հաւատիսլէրին պօրսալար
իւզէրինէ տախի պէօլիկ թէէսի-
րի օլմուշ, Ճէնուպի Աֆրիգա
թահվիլաթըն ֆիյաթլարը էնմիշ
տիւր:

— Լա Հէյտէ միւլթմէքին սուլճը
ուճուճի գօմիսիօնը՝ Պօնըլէրին
բէճաթը իւզըն՝ մէսէլէյէ միտա-
խէլէ իթմէկէ սէլահիյէթի օլմա-
տըղըն պէյան իտէճէք իմիշ:

ՉԻՆ

«Թալմը»ն Շանկայտան ալ-
տըղը հափաթիս իւզըն, Եանկիցէ
օվաթընտա սօն սէլլէրտէն 40 մի-
լիոնտան վիյալտէ ինսանլար խա-
նէսիզ գալուպ, պէօլիք սէֆալէ.
թէ տիւշար օլմուշար, իշպու տէհ-
չէթլի հափաթիս Բէքինտէն վի-
րուտ իտէն տիկէր պիւր թէլէկ-
լաֆ տախի թասաթի իթմիշ տիւր:

— Չինտէն ափաթ իտէն Ալմա-
նիա օրտալարըն իրինճի ալալը
Թրիլէտէ վասըլ օլտու:

— Բէքինտէն էճնէպի օրտալա-
րըն շէքիլտիկինտէն պէրու տա-
իշ ու էմիլիլէթ պէրքէմալ օլտը-
ղը պիւրիլիլիօր: Էօտէնէճէք
թահվիլաթ իշիւն Աւստրալիտա,
Ալէրիկալտա վէ սալիթ թարաֆ
լարտա պուլընա չինլիլէրտէն իս-
նէ թօրլամազ իշիւն հէլէթի մախ-
սուս կէօնտէրիլէճէք տիւր:

ՄԻԻԹԷՆԷՎԼԻԹԷ

Մ. Ալէրիկա ճուճուրիլէթ բէ-
իսինի գաթլ իտէն աւարշիլթ
իտաճա մահքիւմ օլուպ, էլէքթը-
րիք տարպէսի իլէ էօլալիլէճէք
տիւր:

— Չարըն Գիլտէն միւլաթաթէք

թիւնն էրթէսի կիւնիւ ինկիլիզ
Գրալը վէ Գրալիցաթը շէհրի մէզ-
քիւրէ վասըլ օլուպ, ինկիլթէրա-
լա կիթմիշէր տիւր:

— Չար իմէրաթօր վիլհէլմի-
րուս իմէրաթօր մուհաֆըղը տ-
լալընա գօմանտան թէսմիլիլէ իթ-
միշ տիւր: Պուլտան տօլալը իքի
տէվլէթ պէյնինտէ մինտաէպաթլը
տօսթանէ գալիլէշմիշ օլտըղը
ալման կաղէթալարըն եազաղըլա-
րը կիպի, իմէրաթօր վիլհէլմ
տախի՝ մէքքիւր ալալըն բէսմի
ֆօրմաթըն կէյուպ, կէշէն հաֆ-
թա եանմըլ օլան վիլթիլթէն շէհ-
րինէ կիտէքէք, Չարըն հարիքաթ-
տէկիտան իշիւն 5000 բուպլի իս-
նէ վէրտիկինի սէօլլէմէքլէ, անա
մէթ ու սէնալար օգուճուշ վէ
«սէվկիլի տօսթուճ» թէսմիլիլէ իթ-
միշ տիւր:

— Տէլլի Մէլլին պէյանընա կէօ-
րէ, իմէրաթօր վիլհէլմ Տան-
ցիկտէ՝ աշպալը բօլիթիլէն շու-
սըրա էնտիշէլի օլտըղըն պէյան
իթմիշ տիւր:

— Պէլլալտա Գրալիցա Տրա-
կանըն տալմաթընա միւլթաալաթ
կիւնտէ Դուլթանթան տօնանալար
իհրա օլընտը:

— Քօպրա նամ ինկիլիզ հարպ
սէֆինէսի զարգ օլուպ, իշիւնտէ
պուլընա 79 քիշիտէն եալընըզ
12սի գուրթուլմըլ տըր:

— Սերպիա գրալը վէ գրալիցա-
սը տախի եազընէն Էվրոսա բաթ-
թալարըն կէզէճէք տիւրլէր:

— Ալթիւյա զիյալթէ իշիւն
կիթմիշ օլան Բուճէն թալէպէլէր
ալտէթ իթմիշէր տիւր:

«ԻՐԱՆԻՆՔ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Տ. Յ. Ն. Աղէքսանդրիա— Չեր
հարցումին կը պատասխանենք թէ՛
բաժնեգիրն «Մանաա բօսթուլ» պէտք
է զրկել ուզողի խմբագրութեան
հասցէին, որ թերթին ճակատը նշա-
նակուած է:

— Տ. Ե. Փ. Բարիկ — Չեր ցոյց
տուած նոր հասցէին սկսեցինք թերթ
զրկել. յիշեցուցէք թէ բաժնեգիրն
կանխիկ զրկելու է:

ԳԷՈՐԳ ԳՈՒԹՈՒՄ ՃԵԱՆ
ՌՈՒՄՃՈՒԳԼԸ

Հէր նէվ ֆայթօն, լանտօ վէ սա-
լիւր արապալար ինչա ու թամբիլի իլէ
չօք սէնէլէրտէն պէրու միւլթէրիլէրի-
նի էգէրէ ճէթ խօշուտ պրազմը
օլան Գ. Գուլուսմէնըն ալլիլիսին-
տէ ֆայթօնլար վէ օնա տալիլ էշեա
ու էտէվաթ հազըր սաթլըմադտա վէ
եաթլըմադտա տըր:

Իգթիգաթը օլան զաթլար մէրգու-
մըն վառնաա Տէօրաիւնճի ուշաթ-
տա քիտին նօմէրօ 1 միւլթիլէ մի-
րաճաթ իթմիլի տիւրլէր:

Սալիլ շէհրէլէրտէն վէրիլէն սը-
բարիլէր տէրալ վէ սաաղապան տու-
րէթտէ իհրա օլընըլար: